

Հավելված

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի
2025 թվականի սեպտեմբերի 24-ի թիվ 1/347Ա որոշման

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

**ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԲԱՐՁՐ ՌԻՍԿԻ ԵՎ
ԿԱՍԿԱԾԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ**

Բովանդակություն

Հապավումներ.....	5
Ներածություն.....	6
Բարձր դիսկի չափանիշներ.....	8
Կասկածելիության չափանիշներ.....	9
1.1. Երկրի դիսկ	11
1.1.1. Կանխարգելիչ համակարգին առնչվող չափանիշներ	11
1.1.2. Համատեքստային այլ գործոններին առնչվող չափանիշներ.....	12
1.2. Հաճախորդի, գործարքի կամ գործարար հարաբերության դիսկ.....	12
1.2.1. Հաճախորդի ինքնության և կարգավիճակին առնչվող չափանիշներ	12
1.2.2. Հաճախորդի գործարար բնութագրին և համբավին առնչվող չափանիշներ.....	13
1.2.3. Այլ բովանդակային և իրավիճակային չափանիշներ	14
1.3. Պրոդուկտի, ծառայության կամ մատուցման եղանակի դիսկ.....	15
1.3.1. Պրոդուկտի կամ ծառայության տեսակին առնչվող չափանիշներ.....	15
1.3.2. Պրոդուկտի կամ ծառայության մատուցման եղանակին առնչվող չափանիշներ.....	16
2. Կասկածելիության չափանիշներ	17
2.1. Հաճախորդի տեսանկյունից կասկածելիությունը.....	17
2.1.1. Հաճախորդի ինքնությանը և կարգավիճակին առնչվող չափանիշներ.....	17
2.1.2. Հաճախորդի գործելակերպին և վարքագծին առնչվող չափանիշներ.....	18
ՀՊՈԻ և այլ կանխարգելիչ միջոցառումները շրջանցելուն միտված գործողություններ.....	18
Արտասովոր և կասկածահարույց գործողություններ.....	20
2.2. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության բնութագրերի տեսանկյունից կասկածելիությունը.....	23
2.2.1. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության բնույթին առնչվող չափանիշներ	23
2.2.2. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության տեսակին առնչվող չափանիշներ	24
2.2.3. Օգտագործվող պրոդուկտին կամ գործարքի կատարման եղանակին առնչվող չափանիշներ.....	28
2.3. ՆՈՖԳՏՄ-ների գործունեությանը բնորոշ կասկածելիության չափանիշներ.....	30
2.3.1. Ռիելթորներ և նոտարներ	30
2.3.2. Հաշվապահներ և աուդիտորներ	31

2.3.3. Խաղատներ և շահումով խաղեր	32
2.3.4. ՈԱԿ-ներին առնչվող կասկածելիության չափանիշներ	33

Հապավումներ

ԱՖ	Ահաբեկչության ֆինանսավորում
Կանոնակարգ	«Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման կանխարգելման ոլորտում հաշվետվություն տրամադրող անձանց համար սահմանվող նվազագույն պահանջների վերաբերյալ» կանոնակարգ
ԿԳՀ	Կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն
ՀՊՈՒ	Հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրություն
ՆՈՖԳՏՄ	Նախատեսված ոչ ֆինանսական գործունեության տեսակ և մասնագիտություն
ՈԱԿ	Ոչ առևտրային կազմակերպություն
ՓԼ	Փողերի լվացում
Օրենք	«Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենք

Ներածություն

Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման բարձր ռիսկի և կասկածելիության չափանիշների վերաբերյալ սույն ուղեցույցը (այսուհետ՝ Ուղեցույց) մշակվել է Օրենքի հիման վրա և տարածվում է դրա 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված բոլոր տեսակի հաշվետվություն տրամադրող անձանց նկատմամբ:

Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 21-րդ կետի համաձայն, բարձր ռիսկի չափանիշը Օրենքով, լիազոր մարմնի իրավական ակտերով, ինչպես նաև հաշվետվություն տրամադրող անձի ներքին իրավական ակտերով սահմանված՝ ՓԼ/ԱՖ բարձր հավանականության մասին վկայող հանգամանք է: Նույն հոդվածի 1-ին մասի 31-րդ կետի համաձայն, կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության չափանիշը (այսուհետ նաև՝ կասկածելիության չափանիշ) լիազոր մարմնի իրավական ակտերով, ինչպես նաև հաշվետվություն տրամադրող անձի ներքին իրավական ակտերով սահմանված՝ ՓԼ/ԱՖ հնարավորության մասին վկայող իրավիճակ կամ ազդակ է:

Հաճախորդների, գործարքների և գործարար հարաբերությունների՝ ՓԼ/ԱՖ տեսանկյունից **բարձր ռիսկայնության և կասկածելիության** չափանիշների միջև փոխառնչության մասով հարկ է նշել, որ.

- Բարձր ռիսկի չափանիշները, այսինքն՝ ՓԼ/ԱՖ վտանգի բարձր հավանականության մասին վկայող հանգամանքները ոչ միշտ է, որ կասկածելիության, այսինքն՝ ՓԼ/ԱՖ հնարավորության մասին վկայող իրավիճակներ կամ ազդակներ են. օրինակ՝ եթե հաճախորդը քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ է¹, սա ինքնաբերաբար չի հանգեցնում նրա բոլոր գործարքներն անխտիր կերպով ՓԼ/ԱՖ հնարավորության մասին վկայող ազդակ համարելուն².

- Կասկածելիության չափանիշները, այսինքն՝ ՓԼ/ԱՖ հնարավորության մասին վկայող իրավիճակները կամ ազդակները հաճախ կարող են զուգորդվել նաև բարձր ռիսկի, այսինքն՝ ՓԼ/ԱՖ բարձր հավանականության մասին վկայող հանգամանքներով. օրինակ՝ եթե հաճախորդը չի բացահայտում իր՝ քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ³ լինելու հանգամանքը⁴, այստեղ զուգորդվում են բարձր ռիսկի և կասկածելիության չափանիշներ:

Հարկ է նշել, որ Օրենքը նախատեսում է գործողությունների հստակ համակազմ ինչպես բարձր ռիսկի, այնպես էլ կասկածելիության չափանիշների առկայության դեպքում:

Մասնավորապես, հաշվետվություն տրամադրող անձինք պարտավոր են.

¹ Տվյալ դեպքում քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձի ընտանիքի անդամ լինելը դիտարկվում է որպես բարձր ռիսկի՝ հաճախորդի կարգավիճակի հետ կապված չափանիշ:

² Հաշվի առնելով, որ գործարք կատարելն ինքնին կասկածելիության՝ հաճախորդի վարքագծի հետ կապված չափանիշ է:

³ Հաշվի առնելով, որ քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ լինելը բարձր ռիսկի՝ հաճախորդի կարգավիճակի հետ կապված չափանիշ է:

⁴ Տվյալ դեպքում չբացահայտելը դիտարկվում է որպես կասկածելիության՝ հաճախորդի գործելակերպի հետ կապված չափանիշ:

- Բարձր ռիսկի չափանիշների առկայության դեպքում Օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն իրականացնել հաճախորդի հավելյալ ուսումնասիրություն, այսինքն՝ կիրառել հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրության գործընթացի ընդլայնված ընթացակարգ⁵, որը թույլ է տալիս ավելի համապարփակ պատկերացում կազմել հաճախորդի ինքնության և գործարար բնութագրի մասին:

- Կասկածելիության չափանիշների առկայության դեպքում Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն դիտարկել գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը կասկածելի որակելու և լիազոր մարմնին հաշվետվություն տրամադրելու հարցը, այսինքն՝ կատարել համակողմանի վերլուծություն⁶, որը թույլ է տալիս հաստատել կամ հերքել գործարքի կամ գործարար հարաբերության ՓԼ/ԱՖ հետ կապված կասկածները:

Ընդ որում, եթե բարձր ռիսկի չափանիշների առկայության դեպքում իրականացվող **հաճախորդի հավելյալ ուսումնասիրությունը** հանգեցնում է հաճախորդի հետ գործարար հարաբերության նկատմամբ ավելի խիստ մոտեցման կիրառությանը, օրինակ՝ նման հարաբերություն հաստատելու կամ շարունակելու համար ավագ ղեկավարության համաձայնությունը ստանալու, հաճախորդի եկամուտների և ունեցվածքի աղբյուրը պարզելու և այլ գործողությունների միջոցով, ապա կասկածելիության չափանիշների առկայության դեպքում կատարվող **համակողմանի վերլուծությունը** հանգեցնում է. ա) ՓԼ/ԱՖ հիմնավոր կասկածների ձևավորմանը, ինչին պետք է հաջորդի գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը կասկածելի որակելը և լիազոր մարմնին հաշվետվություն տրամադրելը⁷, կամ բ) ՓԼ/ԱՖ կասկածների փարատմանը, ինչին պետք է հաջորդի գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը կասկածելի չորակելու հիմնավորումները, կատարված եզրահանգումները, վերլուծության ընթացքը և արդյունքները փաստաթղթավորելն ու պահպանելը⁸: Միաժամանակ, ինչպես բարձր ռիսկի, այնպես էլ կասկածելիության չափանիշների առկայության դեպքում հնարավոր է նաև գործարքի մերժում կամ գործարար հարաբերության դադարեցում⁹:

⁵ Հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրության գործընթացի ընդլայնված ընթացակարգի կիրառմանը ներկայացվող նվազագույն պահանջները սահմանված են Կանոնակարգի 33-րդ կետով:

⁶ Գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը կասկածելի որակելու հետ կապված համակողմանի վերլուծության կատարմանը ներկայացվող նվազագույն պահանջները սահմանված են Կանոնակարգի Գլուխ 7-ով:

⁷ Ինչը նախատեսված է Օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով:

⁸ Ինչը նախատեսված է Օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասով:

⁹ Ինչը նախատեսված է Օրենքի 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասով:

Բարձր ռիսկի չափանիշներ

Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 20-րդ կետի համաձայն՝ ռիսկը ՓԼ/ԱՖ վտանգավորության և դրա հավանականության մասին վկայող հանգամանք է, որը կարող է բնութագրվել ըստ երկրների կամ աշխարհագրական տեղակայման, հաճախորդների, գործարքների կամ գործարար հարաբերությունների, ծառայությունների տեսակի կամ այլ չափանիշների:

ՓԼ/ԱՖ ռիսկի յուրաքանչյուր տեսակ բնութագրվում է դրան յուրահատուկ չափանիշներով, որոնց հնարավոր ազդեցությունը գնահատելու միջոցով կարելի է գալ եզրահանգման ռիսկի տվյալ տեսակի առկայության և մակարդակի, մասնավորապես՝ բարձր, միջին կամ ցածր լինելու մասին:

Հարկ է նշել, որ բարձր ռիսկի չափանիշները սահմանված են ինչպես Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 21-րդ կետով, այնպես էլ Կանոնակարգի 27-րդ կետով: Դրանց թվին են դասվում¹⁰.

Օրենքով սահմանված բարձր ռիսկի չափանիշները

- Քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձինք,
- Չհամապատասխանող երկրներում¹¹ գտնվող կամ բնակվող կամ այդպիսի երկրներից անձինք (ներառյալ՝ ֆինանսական հաստատությունները),
- Բոլոր բարդ կամ անսովոր մեծ գումարով գործարքները,
- Անսովոր պայմաններով գործարքները կամ գործարար հարաբերությունները, որոնց տնտեսական կամ այլ իրավաչափ նպատակներն ակնհայտ չեն.

Կանոնակարգով սահմանված բարձր ռիսկի չափանիշները

- Իրավաբանական անձինք կամ կազմավորումները, որոնց գործունեության ոլորտը ակտիվների անհատական տնօրինումն է,
- Անվանական բաժնետերեր կամ ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսեր ունեցող ընկերությունները,
- Կանխիկի լայնամասշտաբ կիրառությամբ բնութագրվող բիզնեսները և գործարար հարաբերությունները,

¹⁰ Քանի որ Օրենքը և Կանոնակարգը որդեգրել են ռիսկի՝ սահմանված չափանիշների համակցությամբ բնորոշման եղանակը, ռիսկը սույն բաժնում թվարկվող չափանիշներով բարձր գնահատվում է այն դեպքերում, երբ առկա է բարձր ռիսկի անգամ մեկ չափանիշ՝ բացառությամբ Կանոնակարգի 24-րդ կետի 3-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքի:

¹¹ Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 26-րդ կետի համաձայն՝ չհամապատասխանող երկիրը կամ տարածքը լիազոր մարմնի հրապարակած ցանկերին համապատասխան՝ փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի միջազգային պահանջները չկիրառող կամ ոչ պատշաճ կիրառող արտասահմանյան երկիրը կամ տարածքն է:

- Սեփականատերերի արտասովոր կամ անհարկի բարդ կազմ ունեցող ընկերությունները,

- Անհատականացված բանկային ծառայությունների մատուցումը,
- Առանց առերես շփման գործարքները կամ գործարար հարաբերությունները:

Վերոնշյալ իրավական ակտերով ներկայացված բարձր ռիսկի չափանիշները վերագրելի են ՓԼ/ԱՖ ռիսկի միջազգայնորեն ճանաչված երեք տարատեսակից որևէ մեկին: Դրանք են.

- Երկրի ռիսկը,
- Հաճախորդի, գործարքի կամ գործարար հարաբերության ռիսկը,
- Պրոդուկտի, ծառայության կամ մատուցման եղանակի ռիսկը:

Ուղեցույցի՝ բարձր ռիսկի չափանիշների վերաբերյալ բաժինը նպատակ ունի ՓԼ/ԱՖ ռիսկի երեք տարատեսակի ներքո ուղղորդիչ բնույթի նկարագրական մանրամասներ ներկայացնել Օրենքով և Կանոնակարգով սահմանված ՓԼ/ԱՖ բարձր ռիսկի չափանիշների վերաբերյալ¹², ինչը հաշվետվություն տրամադրող անձանց կօժանդակի իրականացնել նման չափանիշների առկայության դեպքում պահանջվող հաճախորդի հավելյալ ուսումնասիրությունը:

Կասկածելիության չափանիշներ

Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է դիտարկի գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը կասկածելի որակելու և Օրենքով նախատեսված՝ լիազոր մարմինն կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն տրամադրելու հարցն այն դեպքում, երբ դիտարկվող իրավիճակն ամբողջությամբ կամ մասամբ համապատասխանում է կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության չափանիշներին:

Այս նպատակով Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 30-րդ կետը որպես կասկածելի է սահմանում այն գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը, որի դեպքում կասկածվում է կամ բավարար հիմքեր կան կասկածելու, որ համապատասխան գույքը ստացվել է հանցավոր ճանապարհով կամ որևէ կերպ կապված է ահաբեկիչների և ահաբեկչական գործունեության հետ: Օրենքի նույն հոդվածի 1-ին մասի 31-րդ կետը սահմանում է կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության չափանիշների հասկացությունը՝ որպես ՓԼ/ԱՖ հնարավորության մասին վկայող իրավիճակներ կամ ազդակներ, որոնք կարող են սահմանվել ինչպես լիազոր մարմնի կողմից ընդունված իրավական ակտերով, այնպես էլ՝ հաշվետվություն տրամադրող անձանց ներքին իրավական ակտերով:

Ուղեցույցի՝ կասկածելիության չափանիշներին վերաբերող մասերը գործարքների կամ գործարար հարաբերությունների՝ ՓԼ/ԱՖ տեսանկյունից հնարավոր կասկածելիությունը բնութագրող համապարփակ ու սպառիչ նկարագրություն չեն և չպետք է ընկալվեն տառացի նշանակությամբ: Գործնականում հնարավոր է կասկածելիության դրսևորման ցանկացած այլ՝ Ուղեցույցով սահմանված չափանիշներին չհամապատասխանող կամ դրանցից չբխող

¹² Շարադրանքի ամբողջականությունն ապահովելու նպատակով, սույն բաժնում թվարկվում են նաև Օրենքով և Կանոնակարգով սահմանված բարձր ռիսկի չափանիշները:

իրավիճակ, որի դեպքում նույնպես հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է դիտարկի գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը կասկածելի որակելու և ԿԳՀ տրամադրելու հարցը: Ավելին, կասկածելիության այն չափանիշները, որոնք առավել բնութագրական են ՓԼ/ԱՖ որոշակի սխեմաների, սահմանվում են համապատասխան սխեմաները նկարագրող տիպաբանություններով: Կասկածելիության չափանիշներ ներառվում են նաև Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի հրապարակած վերլուծական նյութերում:

Մասնավորապես, Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հաշվետվություն տրամադրող անձը կարող է համապատասխան վերլուծության արդյունքում գործարքը որակել կասկածելի, եթե դրա կատարման տրամաբանությունը, շարժը (դինամիկան) կամ այլ հանգամանքներ հիմք են տալիս ենթադրելու, որ այն կարող է իրականացվել փողերի լվացման կամ ահաբեկչության ֆինանսավորման նպատակով: Այսինքն, Ուղեցույցով ներկայացված չափանիշները որևէ կերպ չեն կանխորոշում կամ սահմանափակում հաշվետվություն տրամադրող անձի՝ մասնագիտական դատողությունների հիման վրա և սեփական հայեցողությամբ այս կամ այն գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը վերլուծության արդյունքում կասկածելի որակելու իրավունքը կամ հնարավորությունը:

Գործարքի կամ գործարար հարաբերության կասկածելիությունը որոշելու գործընթացը կարող է սկսվել ոչ միայն արդեն կատարված գործարքների և հաստատված գործարար հարաբերությունների, այլև՝ գործարքի կատարման կամ գործարար հարաբերության հաստատման փորձի դեպքում: Ընդ որում, *կատարված գործարքին կամ հաստատված գործարար հարաբերությանը* բնորոշ է հաճախորդի կողմից գործարքի կամ գործարար հարաբերության նպատակը իրականացնելու համար պահանջվող գործողությունների շղթայի ամբողջական կատարումը և նախատեսված իրավական հետևանքների վրա հասնելը: *Գործարքի կատարման կամ գործարար հարաբերության հաստատման փորձի* դեպքում հաճախորդը նույնպես կատարում է դրանց նպատակին բնորոշ որոշակի գործողություններ, սակայն նախատեսված իրավական հետևանքները վրա չեն հասնում, ինչը կարող է տեղի ունենալ թե՛ հաճախորդի նախաձեռնությամբ, թե՛ վերջինի կամքից անկախ¹³:

Գործնականում հնարավոր է, որ կասկածելիության որևէ առանձին չափանիշի առկայության պարագայում կատարված վերլուծությունը չհանգեցնի ՓԼ/ԱՖ հիմնավոր կասկածի ձևավորմանը: Ըստ այդմ, ՓԼ/ԱՖ հնարավորությունը մեծանում է այն դեպքերում, երբ դիտարկվող գործարքում կամ գործարար հարաբերությունում առկա են կասկածելիության մեկից ավելի չափանիշներ:

¹³ Օրինակ. ա) հաճախորդը կատարում է գործարար հարաբերություն հաստատելու համար անհրաժեշտ որոշ գործողություններ, սակայն մինչև հաշվի բացման պայմանագրի կնքելը հայտնում է այդ հարաբերությունը հաստատելուց սեփական նախաձեռնությամբ հրաժարվելու մասին՝ հասկանալով, որ չի կարող բավարարել բանկի՝ հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրության բոլոր պահանջները, կամ բ) հաճախորդը դիմում է դրամական փոխանցում կատարելու համար, սակայն չի ներկայացնում նույնականացման վավեր փաստաթղթեր կամ սխալ է լրացնում վճարման հանձնարարականը, ինչի արդյունքում բանկը մերժում է գործարքի կատարումը, և գործարքի փորձը ձախողվում է հաճախորդի կամքից անկախ:

Ուղեցույցի՝ կասկածելիության չափանիշներին վերաբերող մասերում գործարքների և գործարար հարաբերությունների կասկածելիության չափանիշները ներկայացվում են որոշակի պայմանական խմբավորմամբ, նախ հաճախորդի, մասնավորապես՝ նրա ինքնության և կարգավիճակի, ինչպես նաև գործելակերպի և վարքագծի տեսանկյունից, այնուհետև գործարքների և գործարար հարաբերությունների, մասնավորապես՝ դրանց բնույթի, տեսակի և կատարման եղանակի տեսանկյունից: Այս չափանիշները կիրառելի են Օրենքով սահմանված ինչպես ֆինանսական հաստատությունների, այնպես էլ ոչ ֆինանսական հաստատությունների համար: Այնուամենայնիվ, լրացուցիչ ներկայացվում են նաև ՓԼ/ԱՖ տեսանկյունից կասկածելի գործարքները և գործարար հարաբերությունները բացահայտելու առումով ՆՈՖԳՏՄ-ների, մասնավորապես՝ նոտարների և ռեյթինգների, հաշվապահների և աուդիտորների, խաղատների և շահումով խաղերի կազմակերպիչների գործունեությանը, ինչպես նաև ոչ առևտրային կազմակերպությունների հետ հարաբերություններին բնորոշ չափանիշներ:

1. Բարձր ռիսկի չափանիշներ

1.1. Երկրի^{14 15} ռիսկ

ՓԼ/ԱՖ ռիսկի այս տարատեսակը տարբերակելու համար հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է պատասխանի հետևյալ հարցերին՝ ի՞նչ աշխարհագրական վայրերում է գործունեություն իրականացվում, և որո՞նք են մեր հաճախորդների կոնտրագենտների գտնվելու և/կամ գործունեության երկրները: Ռիսկի նշված տարատեսակի առկայությունը և մակարդակը բնորոշելու համար առաջնային են հետևյալ չափանիշները.

1.1.1. Կանխարգելիչ համակարգին առնչվող չափանիշներ

1.1.1.1 Հավաստի աղբյուրների¹⁶ համաձայն երկրում բացակայում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի արդյունավետ մեխանիզմները կամ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգում առկա են ռազմավարական բացեր կամ երկիրը որևէ այլ հիմնավորմամբ համարվում է ՓԼ/ԱՖ տեսանկյունից բարձր ռիսկային,

1.1.1.2 Երկրի նկատմամբ Միավորված ազգերի կազմակերպության կողմից սահմանված են արգելքներ, պատժամիջոցներ կամ նմանատիպ այլ միջոցներ,

¹⁴ Ուղեցույցի իմաստով «երկիր» տերմինը հավասարապես վերաբերում է տարածքներին կամ իրավահամակարգերին:

¹⁵ Որի ռեզիդենտ է հաճախորդը, կամ որի հետ հաճախորդն ունի գործարար, ֆինանսական կամ իրավական կապեր, կամ որտեղ միջոցներ են ձևավորվում, կամ որտեղ միջոցներ են ուղարկվում, կամ որն առնչվում է գործարքի հետ:

¹⁶ Օրինակ՝ ՖԱԹՖ, Արժույթի միջազգային հիմնադրամ, Համաշխարհային բանկ, Էզմոնտ խումբ:

1.1.1.3 Երկիրը ներառված է միջազգային կառույցների¹⁷ կամ ազգային մարմինների¹⁸ կողմից հրապարակված՝ ՓԼ/ԱՖ առնչվող ցանկերում:

1.1.1.4 Հավաստի աղբյուրների¹⁹ կողմից հրապարակված տվյալների համաձայն՝ երկրում առկա են ահաբեկչության, ահաբեկչության ֆինանսավորման և դրանց աջակցման պոտենցիալ ռիսկեր և/կամ արձանագրված դեպքեր:

1.1.2. Համատեքստային այլ գործոններին առնչվող չափանիշներ

1.1.2.1 Հավաստի աղբյուրների²⁰ համաձայն՝ երկրում առկա է կոռուպցիայի և այլ հանցավոր գործունեության բարձր մակարդակ և/կամ մեծ ծավալներ,

1.1.2.2 Երկրում լայն տարածում ունեն թմրանյութերի արտադրության և իրացման, մարդկանց թրաֆիկինգի կամ այլ ծանր, այդ թվում՝ ֆինանսական հանցանքները,

1.1.2.3 Երկիրը համարվում է «հարկային դրախտ»²¹ կամ «հարկային ապաստան»,

1.1.2.4 Երկիրը հայտնի է բանկային, առևտրային և այլ գաղտնիքի պահպանման խիստ օրենսդրական նորմերով²²:

1.2. Հաճախորդի, գործարքի կամ գործարար հարաբերության ռիսկ

ՓԼ/ԱՖ ռիսկի այս տարատեսակը տարբերակելու համար հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է պատասխանի հետևյալ հարցերին՝ ովքե՞ր են մեր հաճախորդները և ի՞նչ գործարար հարաբերություններ ունենք նրանց հետ: Ռիսկի նշված տարատեսակի առկայությունը և մակարդակը բնորոշելու համար առաջնային են հետևյալ չափանիշները.

1.2.1. Հաճախորդի ինքնության և կարգավիճակին առնչվող չափանիշներ

1.2.1.1 Ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, որոնց՝ հայաստանյան ֆինանսական կամ ոչ ֆինանսական համակարգից օգտվելու տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորումներն ակնհայտ չեն,

1.2.1.2 Ֆինանսական հաստատությունները²³, որոնք ենթակա չեն արդյունավետ վերահսկողության,

¹⁷ Օրինակ՝ Եվրոպայի միության:

¹⁸ Օրինակ՝ ԱՄՆ-ի Գանձապետարանի Օտարերկրյա ակտիվների վերահսկման գրասենյակի (Office of Foreign Assets Control, OFAC):

²⁰ Օրինակ՝ Transparency International, GRECO, Doing Business և այլն:

²¹ «Հարկային դրախտների» կամ «հարկային ապաստանների» ցանկեր հրապարակվում են Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության, Եվրոպական միության, Հարկային արդարադատության ցանցի կողմից:

²² Գաղտնիքի պահպանման նորմերի համեմատական գնահատումներ և վերլուծություններ հրապարակվում են Հարկային արդարադատության ցանցի կողմից՝ ֆինանսական գաղտնիության ինդեքսների տեսքով:

²³ Մասնավորապես՝ օտարերկրյա բանկերը և ֆինանսական ծառայություններ մատուցողները, այդ թվում՝ դրամական փոխանցումներ իրականացնող ընկերությունները, փոխանակման կետերը և այլն:

1.2.1.3 Տարբեր երկրներում գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունները, որոնք չունեն համապատասխան որևէ երկրում կենտրոնացված ընդհանուր վերահսկողության կամ կառավարման միասնական կենտրոն,

1.2.1.4 Միջնորդական ծառայություններ մատուցող անձինք և կազմակերպությունները, որոնք չունեն ակնհայտ գործարար նպատակ,

1.2.1.5 Իրավաբանական անձինք, որոնք իրականացնում են ակտիվների անհատական տնօրինման գործունեություն²⁴,

1.2.1.6 Մեծ սեփականություն կամ ունեցվածք տնօրինող հաճախորդները,

1.2.1.7 Թանկարժեք ծառայություններից օգտվող հաճախորդները²⁵,

1.2.1.8 Կանխիկի և կրիպտոակտիվների ինտենսիվ գործառնությամբ բիզնեսները, այդ թվում.

- Դրամական ծառայություններ մատուցողները²⁶,
- Կրիպտոակտիվներով ծառայություն մատուցող անձինք,
- Խաղատները, շահումով խաղերը, վիճակախաղերը,
- Ալկոհոլային խմիչքների, վառելիքի և արագ սպառման այլ ապրանքների առևտրի

կետերը,

1.2.1.9 ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգի կարգավորումից և վերահսկողությունից դուրս գործող միջնորդական և ներկայացման ծառայություններ մատուցողները²⁷:

1.2.2. Հաճախորդի գործարար բնութագրին և համբավին առնչվող չափանիշներ

1.2.2.1 Կոռուպցիոն հանցանքների²⁸, ինչպես նաև դիտավորությամբ կատարված ծանր կամ առանձնապես ծանր հանցանքների համար քրեական պատասխանատվության ենթարկված հաճախորդները²⁹,

1.2.2.2 Տնտեսական բնույթի իրավախախտումների համար վարչական կամ պարտավորությունների չկատարման համար գույքային պատասխանատվության ենթարկված հաճախորդները,

²⁴ Մասնավորապես՝ իրավաբանական անձինք կամ կազմավորումները, որոնք որևէ անհատի կողմից ստեղծվել են ներդրումային նպատակով առանձնացված ակտիվների տնօրինման համար:

²⁵ Օրինակ՝ այսպես կոչված «անձնական քարտուղարի» (միջազգային տերմինը՝ «concierge banking») կամ անհատականացված բանկային (միջազգային տերմինը՝ «private banking») ծառայությունները:

²⁶ Օրինակ՝ դրամական փոխանցման ծառայություններ մատուցող ընկերությունները, դրանց գործակալները, արտարժույթի փոխանակման կետերը, թղթադրամների առևտրականները, դրամական միջոցների սուրհանդակային տեղափոխման կամ համանման ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունները:

²⁷ Օրինակ, հիփոթեքային և ավանդային գործակալները, բրոքերները:

²⁸ Կոռուպցիոն հանցանքների ցանկը սահմանված է ՀՀ քրեական օրենսգրքի Հավելված 1-ով:

²⁹ Անձանց՝ քրեական, վարչական կամ քաղաքացիական պատասխանատվության ենթարկվելու վերաբերյալ տվյալներ առկա են [Դատական տեղեկատվական համակարգում](#): Հաշվետվություն տրամադրող անձինք կարող են օգտվել նաև հանրամատչելի այլ աղբյուրներից, ինչպես նաև համապատասխան տեղեկությունները ձեռք բերել հաճախորդից՝ ՀՊՈՒ գործընթացի իրականացման շրջանակներում:

1.2.2.3 Դիտավորությամբ ծանր կամ առանձնապես ծանր, ինչպես նաև կոռուպցիոն հանցանքներ կատարած անձանց հետ փոխկապակցված³⁰ ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք,

1.2.2.4 Գործարք կնքելու կամ գործարար հարաբերություն հաստատելու փորձ կատարող այնպիսի անձինք, որոնց հրաժարվել են սպասարկել այլ ֆինանսական հաստատությունները / ՆՈՖԳՏՄ-ները,

1.2.2.5 Կեղծ³¹ ընկերությունները և դրանց միջոցով գործունեություն ծավալող անձինք:

1.2.3. Այլ բովանդակային և իրավիճակային չափանիշներ

1.2.3.1 Ընկերության կազմակերպատիրական կարգավիճակը և սեփականության կառուցվածքը³² թույլ չի տալիս բացահայտել իրական շահառուին,

1.2.3.2 Հաճախորդը կորպորատիվ կառույց է, որի. ա) կառավարման մարմինների կառուցվածքն անհիմն բարդ է, բ) կառավարման մարմինների անդամները կամ մասնակիցների կազմը փոփոխվում է անհիմն հաճախականությամբ, գ) կառավարման մարմիններում ընդգրկված են հանցանքներ և իրավախախտումներ կատարած անձինք,

1.2.3.3 Հաճախորդի հետ գործարար հարաբերությունը հաստատվում կամ գործարքները կատարվում են անսովոր հանգամանքներում, որոնց համար չկա որևէ ողջամիտ բացատրություն³³,

1.2.3.4 Հաճախորդը կատարում է անսովոր պայմաններով գործարքներ կամ հաստատում է գործարար հարաբերություններ, որոնց տնտեսական կամ այլ իրավաչափ նպատակներն ակնհայտ չեն,

1.2.3.5 Հաճախորդը գնում է արժեթղթեր, որոնք չեն համապատասխանում իր արժեթղթերի փաթեթին կամ գործարար հարաբերության ընթացքում կատարած գործարքների պատմությանը՝ չներկայացնելով ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ նպատակներ,

1.2.3.6 Գործարքում ներգրավված միջոցները ստացվել են կրիպտոակտիվների ապակենտրոնացված դրամապանակներից կամ ապակենտրոնացված առևտրային հարթակներից:

³⁰ Ուղեցույցի նպատակներով փոխկապակցվածության ավելի համակողմանի սահմանումը տրված է «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով:

³¹ Կեղծ են համարվում այն ընկերությունները, որոնք պետական գրանցում ունենալով հանդերձ՝ չունեն փաստացի գտնվելու վայր, իրական ակտիվներ, արձանագրված գործունեություն կամ իմաստալից գոյության այլ հատկանիշներ:

³² Այդ թվում՝ անվանական բաժնետերերի և տնօրենների առկայությունը:

³³ Օրինակ՝ տվյալ ֆինանսական հաստատությունից/ՆՈՖԳՏՄ-ից հաճախորդի աշխարհագրական հեռավորությունը:

1.3. Պրոդուկտի, ծառայության կամ մատուցման եղանակի ռիսկ

ՓԼ/ԱՖ ռիսկի այս տարատեսակը տարբերակելու համար հաշվետվություն տրամադրող անձը պետք է պատասխանի հետևյալ հարցերին՝ ի՞նչ պրոդուկտներ և ծառայություններ է առաջարկում, և որո՞նք են դրանց մատուցման եղանակները: Ռիսկի նշված տարատեսակի առկայությունը և մակարդակը բնորոշելու համար առաջնային են հետևյալ բնութագրերը.

1.3.1. Պրոդուկտի կամ ծառայության տեսակին առնչվող չափանիշներ

1.3.1.1 Ըստ ներկայացնողի բաժնետոմսերը,

1.3.1.2 Ըստ ներկայացնողի վճարային գործիքները, այդ թվում՝ ըստ ներկայացնողի չեկային գրքույկները,

1.3.1.3 Անհայտ կամ որևէ կողմի հետ չառնչվող երրորդ անձանցից վճարումների ստացում թույլատրող պրոդուկտները³⁴,

1.3.1.4 Էլեկտրոնային դրամապանակները, կանխավճարային քարտերը և համանման պրոդուկտները³⁵՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ռիսկն արդյունավետորեն զսպվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով³⁶,

1.3.1.5 Երրորդ անձանց հաճախորդների կողմից թղթակցային բանկային հարաբերությունների օգտագործումը հնարավոր դարձնող պրոդուկտները³⁷,

1.3.1.6 Փոստային փոխանցումների և նմանատիպ միջազգային վճարային ծառայությունները,

1.3.1.7 Անհատականացված բանկային ծառայությունները³⁸,

1.3.1.8 Թղթադրամների և թանկարժեք մետաղների³⁹ առևտրին ու առաքմանն առնչվող ծառայությունները:

³⁴ Օրինակ՝ փոխանցում կատարողի անունը, ազգանունը կամ անվանումը, ինչպես նաև հաշվի համարը (բացակայության դեպքում՝ փոխանցումն ուղեկցող եզակի հղման համարը) չպարունակող վճարումների ստացում թույլատրող պրոդուկտները:

³⁵ Օրինակ՝ կանխիկով և դրան համարժեք գործիքներով միջոցների մուտքագրման, կուտակման և ելքագրման համեմատաբար հեշտ ու արագ գործողությունների հնարավորություն ընձեռնող պրոդուկտները:

³⁶ Մասնավորապես այն դեպքերը, երբ ռիսկն արդյունավետորեն զսպվում է հաշվետվություն տրամադրող անձի՝ Օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն ընդունված ներքին իրավական ակտերով սահմանված ընթացակարգերով:

³⁷ Օրինակ՝ ՖԱԹՖ-ի Հանձնարարական 13-ի առաջին պարբերության «ե» կետով նախատեսված «միջանցիկ հաշիվները»:

³⁸ Միջազգային տերմինը՝ «private banking»

³⁹ Օրինակ՝ ոսկու ստանդարտացված ձուլակտորներ:

1.3.2. Պրոդուկտի կամ ծառայության մատուցման եղանակին առնչվող չափանիշներ⁴⁰

1.3.2.1 Առանց առերես շփման գործարար հարաբերությունների հաստատումը կամ գործարքների իրականացումը,

1.3.2.2 Բացառապես ինտերնետի, հեռախոսի, էլեկտրոնային փոստի և կապի այլ միջոցներով մատուցվող ծառայությունները,

1.3.2.3 Առցանց բանկային ծառայությունները, անլար հաղորդակցության միջոցով գործարքների իրականացումը, շարժական բանկային ծառայությունները:

⁴⁰ Սույն ենթաբաժնում ներկայացված չափանիշները վերաբերում են այն դեպքերին, երբ գործարար հարաբերության հաստատման և գործարքի կատարման ողջ գործընթացը, այդ թվում՝ համապատասխան վճարումների իրականացումը տեղի է ունենում առանց առերես շփման, ներառյալ՝ առցանց հարթակներում: Այսինքն, այն դեպքերը, երբ նախքան գործարար հարաբերության հաստատումը կամ գործարքի կատարումը որևէ փուլում առերես շփման եղանակով կատարվում են որոշակի գործողություններ (օրինակ՝ հաճախորդի նույնականացում և ինքնության ստուգում) և, արդյունքում, իրականացվում են ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրությամբ սահմանված ՀՊՈԻ նվազագույն միջոցառումներ, չեն համարվում ՓԼ/ԱՖ բարձր ռիսկի չափանիշ:

2. Կասկածելիության չափանիշներ

2.1. Հաճախորդի տեսանկյունից կասկածելիությունը

Այս բաժնում ներկայացվում են կասկածելիության չափանիշներ, որոնց տարբերակման հատկանիշը հաճախորդի ինքնությանը և կարգավիճակին, նրա գործելակերպին և վարքագծին առնչվող բովանդակային կամ իրավիճակային նկարագրերն են:

2.1.1. Հաճախորդի ինքնությանը և կարգավիճակին առնչվող չափանիշներ

2.1.1.1 Գործարար հարաբերություն հաստատելիս կամ գործարք կնքելիս հաճախորդի ներկայացրած նույնականացման տվյալների իսկությունը կամ արժանահավատությունը կասկածահարույց է և լրացուցիչ ճշտումներ է պահանջում,

2.1.1.2 Հաճախորդը գործարար հարաբերություն հաստատելիս կամ գործարք կնքելիս ցանկանում է մնալ անանուն կամ հնարավորին նվազեցնել ներկայացվող նույնականացման տվյալների ծավալն ու խորությունը⁴¹,

2.1.1.3 Հաճախորդը փորձում է անվերապահ երաշխիքներ ստանալ գործարքի կամ գործարար հարաբերության գաղտնիությունն ապահովելու վերաբերյալ⁴²,

2.1.1.4 Հաճախորդը ներկայացնում է անձը հաստատող փաստաթղթերի միայն կրկնօրինակը՝ բնօրինակի բացակայությունը բացատրելով տարբեր հանգամանքներով,

2.1.1.5 Հաճախորդն օգտագործում է փոխված կամ կեղծված լինելու հատկանիշներով կամ որևէ այլ կերպ վստահություն չներշնչող նույնականացման փաստաթղթեր,

2.1.1.6 Հաճախորդը դեպքից դեպք ներկայացնում է անձը հաստատող տարբեր փաստաթղթեր⁴³,

2.1.1.7 Հաճախորդը ներկայացնում է տարբեր երկրների պատկան մարմինների տրամադրած՝ անձը հաստատող տարատեսակ փաստաթղթեր⁴⁴,

2.1.1.8 Հաճախորդը նախկինում մեկ կամ մի քանի անգամ փոխել է անունը և/կամ ազգանունը՝ առանց որևէ արժանահավատ հիմնավորման⁴⁵,

2.1.1.9 Հաճախորդի տան, աշխատանքի վայրի կամ բջջային հեռախոսահամարը չի պատասխանում, անհասանելի է, կասեցված է կամ գոյություն չունի,

⁴¹ Օրինակ՝ չի հայտնում մեկից ավելի անձնագիր ունենալու, այլ երկրի քաղաքացիություն ունենալու մասին:

⁴² Օրինակ՝ առաջարկում է հաշվի բացման պայմանագրում ներառել դրույթ առ այն, որ իր հաշվով կատարված գործառնությունների մասին տեղեկությունները որևէ հանգամանքներում չեն տրամադրվի երրորդ անձանց, այդ թվում՝ պետական մարմիններին:

⁴³ Օրինակ՝ անձնագիր, նույնականացման քարտ, զինվորական գրքույկ:

⁴⁴ Օրինակ՝ ՀՀ քաղաքացու անձնագիր, արտասահմանյան երկրում ժամանակավոր կացության քարտ, արտերկրում ՀՀ դեսպանատան կողմից տրամադրված վերադարձի վկայական:

⁴⁵ Օրինակ՝ ազգանունը փոխելու դեպքում արժանահավատ հիմնավորում կարող է լինել ամուսնու ազգանունը վերցնելը:

2.1.1.10 Հաճախորդը բնակարանի կամ գրասենյակի հասցեի փոխարեն օգտվում է անվանական փոստարկղերից, ընդհանուր փոստային առաքման կամ այլ փոստային հասցեներից՝ այնպիսի վայրերում, որտեղ դա տարածված չէ,

2.1.1.11 Հաճախորդի մասին հավաքված տեղեկությունների մեջ բացակայում են կարևոր մանրամասներ, ինչպիսիք են փաստացի բնակության վայրը, գործող հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային փոստի հասցեն,

2.1.1.12 Հաճախորդի մասին ընդհանրական, այդ թվում՝ կրթության և աշխատանքային գործունեության վերաբերյալ սովորաբար հասանելի տեղեկությունները չափազանց սուղ կամ անհասանելի են⁴⁶,

2.1.1.13 Հաճախորդի ներկայացրած տեղեկությունները հավաստվում են բացառապես օտարերկրյա աղբյուրների կողմից, և դրա արժանահավատությունը որոշակի պատճառներով հնարավոր չէ ստուգել,

2.1.1.14 Հաճախորդի ինքնության և կարգավիճակի վերաբերյալ ներկայացված բոլոր փաստաթղթերը նոր են կամ վերջերս են ստեղծվել,

2.1.1.15 Հաճախորդի ինքնության և կարգավիճակի վերաբերյալ ներկայացված տեղեկություններն անիրատեսական են կամ փաստաթղթերով չեն հիմնավորվում⁴⁷,

2.1.1.16 Հաճախորդի կարգավիճակը⁴⁸ չի համապատասխանում գործարար հարաբերության հաստատման կամ գործարքի կատարման համար նրա կողմից ներկայացվող հիմնավորումներին⁴⁹,

2.1.1.17 Հաճախորդի վերաբերյալ հավաքված տեղեկություններով հաստատվում կամ բացահայտվում է նրա՝ նախկինում կամ ներկայում հանցավոր գործունեության մեջ ներգրավված լինելու հանգամանքը:

2.1.2. Հաճախորդի գործելակերպին և վարքագծին անչվող չափանիշներ

ՀՊՈՒ և այլ կանխարգելիչ միջոցառումները շրջանցելուն միտված գործողություններ

2.1.2.1 Հաճախորդն առանձնակի հետաքրքրություն է ցուցաբերում հաշվետվություն տրամադրող անձի ներքին կառավարման և հսկողության համակարգերի, քաղաքականությունների և ընթացակարգերի նկատմամբ,

⁴⁶ Սովորաբար հասանելի տեղեկությունների օրինակներ են անձի անունը, ազգանունը, հայրանունը, ծննդյան թիվը և գրանցման հասցեն (օրինակ՝ ռեզիդենտների դեպքում ՀՀ ընտրողների ռեզիդենտներից), միջնակարգ և բարձրագույն կրթության մասին տվյալները (օրինակ՝ տարբեր սոցիալական ցանցերում և կայքէջերում տեղադրված տվյալներից):

⁴⁷ Օրինակ՝ հաճախորդը ներկայանում է որպես արտասահմանցի մեծահարուստի կամ խոշոր ներդրումային ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ կամ բիզնեսում լուրջ հաջողությունների հասած անձ, սակայն իր ասածները հիմնավորելու համար բացի դեկլարատիվ բնույթի պնդումներից որևէ այլ փաստարկ չի ներկայացնում:

⁴⁸ Օրինակ՝ ուսանող, գործազուրկ, ինքնազբաղված և այլն:

⁴⁹ Օրինակ՝ խոշորածավալ ներմուծման/ արտահանման հետ կապված գործունեություն, անշարժ գույքի շուկայում մեծածավալ գործառնություններ, բարեգործություն և այլն:

2.1.2.2 Հաճախորդի հարցադրումները վկայում են պարտադիր տեղեկացման և կասկածելի գործարքների վերաբերյալ հաշվետվությունների ներկայացման իրավական կարգավորումներին ու սահմանաչափերին քաջատեղյակության մասին,

2.1.2.3 Հաճախորդը մասնատված կամ տրոհված գործարքներ է կատարում՝ պարտադիր տեղեկացման սահմանաչափերը չգերազանցելու նպատակով,

2.1.2.4 Հաճախորդը նվազեցնում է գործարքների ի սկզբանե նախատեսված գումարը՝ ՀՊՈՒ միջոցառումներից խուսափելու նպատակով,

2.1.2.5 Հաճախորդն իրականացնում է երկու կամ ավելի գործարքներ, որոնց հանրագումարը շատ մոտ է կամ գերազանցում է փոխկապակցված միանգամյա գործարքների⁵⁰ դեպքում ՀՊՈՒ իրականացում նախատեսող սահմանաչափը,

2.1.2.6 Հաճախորդը համագործակցում է այլ անձանց հետ՝ նույնականացման և պարտադիր տեղեկացման սահմանաչափերը չգերազանցելու նպատակով⁵¹,

2.1.2.7 Հաճախորդը որպես լիազորված անձ գործողություններ է կատարում միաժամանակ մի քանի իրավաբանական անձանց անունից,

2.1.2.8 Ֆիզիկական անձ հաճախորդը ՀՊՈՒ նպատակներով ներկայացնում է հասցե, հեռախոսահամար կամ այլ կոնտակտային տվյալներ, որոնք համընկնում են մեկ կամ մի քանի առևտրային կազմակերպությունների համապատասխան տվյալների հետ,

2.1.2.9 Հաճախորդը բազմիցս փոխել է իր բնակության (հաշվառման) հասցեն, գտնվելու կամ գործունեության վայրը,

2.1.2.10 Հաճախորդը չի հայտնում, որ գոյություն ունի գործարքի կամ գործարար հարաբերության իրական շահառու՝ այն դեպքում, երբ առկա են տվյալներ կամ կասկածներ իրական շահառուի առկայության մասին⁵²,

2.1.2.11 Հաճախորդը հրաժարվում է տեղեկություններ տրամադրել գործարքի կամ գործարար հարաբերության իրական շահառուների մասին կամ տրամադրում է ապակողմնորոշիչ կամ սխալ տեղեկություններ⁵³,

2.1.2.12 Հաճախորդը փորձում է թաքցնել իր՝ քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձ լինելու հանգամանքը,

2.1.2.13 Հաճախորդը չի բացահայտում իր՝ տրաստի կառավարիչ կամ այլ համանման իրավաբանական կազմավորման կառավարման գործառույթներ իրականացնող անձ լինելու հանգամանքը,

⁵⁰ Փոխկապակցված միանգամյա գործարքները սահմանված են Օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետով:

⁵¹ Օրինակ՝ 5,3 միլիոն ՀՀ դրամ գումարով արտարժույթի փոխանակումը մեկ գործարքով կատարելու փոխարեն բանկ է գալիս իր երկու ազգականի հետ և կատարում 2,6 և 2,7 միլիոն ՀՀ դրամ գումարով երկու գործարք:

⁵² Օրինակ՝ հայտնի գործարարի վարորդը փորձում է բացել հաշիվ, որով պետք է կատարվեն մեծածավալ գործառնություններ:

⁵³ Օրինակ՝ հայտնի գործարարի վարորդը պնդում է, որ իր հաշվով կատարվող մեծածավալ գործառնություններում ֆինանսական միջոցների աղբյուրը հեռավոր ազգականներից ստացված անհատույց օգնությունն է:

2.1.2.14 Հաճախորդը փորձում է կազմակերպության աշխատակցին համոզել չկատարել գործարար հարաբերության հաստատման կամ գործարքի կնքման համար անհրաժեշտ փաստաթղթավորումը,

2.1.2.15 Հաճախորդը կատարում է գործարքներ այնպիսի ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց հետ, որոնց մասով նախկինում ստացվել է ազդակ թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության վարկածով, կամ վերջինների հետ փոխկապակցված անձանց հետ,

2.1.2.16 Հաճախորդն առանց որևէ հիմնավոր պատճառի շարունակաբար հետաձգում է կազմակերպության իրավական կարգավիճակը և ֆինանսական վիճակը հավաստող կորպորատիվ փաստաթղթերի ներկայացումը,

2.1.2.17 Հաճախորդն իր գործառնությունները հիմնավորելու նպատակով ներկայացնում է փաստաթղթեր, որոնց բնորոշ են կեղծ և շինծու գործարքների (պայմանագրերի) հատկանիշները⁵⁴:

Արտասովոր և կասկածահարույց գործողություններ

2.1.2.18 Հաճախորդին՝ գործարար հարաբերություն հաստատելու կամ գործարք կնքելու ժամանակ ուղեկցում և հետևում են այլ անձինք⁵⁵,

2.1.2.19 Հաճախորդը սպասարկող անձնակազմի հետ շփումներում նյարդային և դյուրագրգիռ վարքագիծ է դրսևորում,

2.1.2.20 Հաճախորդն ակնհայտ դժկամությամբ է պատասխանում իր ինքնությանն ու գործարար բնութագրին, գործարքի կամ գործարար հարաբերության նպատակին վերաբերող հարցերին,

2.1.2.21 Հաճախորդն ակնհայտ ավելորդ ջանքեր է գործադրում իր պատասխանները համոզիչ դարձնելու համար,

2.1.2.22 Հաճախորդը փաստաթղթերում տարբեր ձևով է տառադարձում իր անունը և ազգանունը, ունի մեկից ավելի ստորագրություններ,

2.1.2.23 Հաճախորդն անարժանահավատ տվյալներ է ներկայացնում գործարքի կամ գործարար հարաբերության պայմանների և հանգամանքների մասին⁵⁶,

2.1.2.24 Հաճախորդը շփոթեցնող մանրամասներ է ներկայացնում գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ⁵⁷,

⁵⁴ Կեղծ և շինծու գործարքների (պայմանագրերի) հասկացությունը տրված է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածով, իսկ դրանց բնութագրական հատկանիշները ներկայացված են ՀՀ կենտրոնական բանկի Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի կողմից հրապարակված թիվ 11՝ «Կեղծ և շինծու գործարքների (պայմանագրերի) միջոցով փողերի վաճումը» տիպաբանությամբ:

⁵⁵ Օրինակ՝ գործարք կատարելիս հաճախորդը մշտապես ներկայացնում է մեկ այլ անձի ուղեկցությամբ և ակնհայտորեն հետևում է նրա ցուցումներին:

⁵⁶ Օրինակ՝ հայտնում է, որ ներդրվող գումարը ձևավորվել է իր բնակարանի վաճառքից, սակայն ներկայացնում է եռամյա վաղեմությամբ բնակարանի առուվաճառքի պայմանագիր, որտեղ ինքը վաճառող կողմ չէ:

⁵⁷ Օրինակ՝ հայտնում է որ արտասահմանից իրեն փոխանցված գումարի ուղարկողն իր հորեղբոր որդին է, մինչդեռ գումարը փաստացի փոխանցվել է այլազգի կնոջ կողմից:

2.1.2.25 Հաճախորդը սուղ պատկերացումներ ունի գործարքի կամ գործարար հարաբերության նպատակի մասին⁵⁸,

2.1.2.26 Հաճախորդը կատարում է հակասական և իրարամերժ պնդումներ⁵⁹,

2.1.2.27 Հաճախորդը նախահարձակ է լինում ապացուցելու, որ դրամական միջոցներն օրինական ծագում ունեն և որևէ կերպ կապված չեն փողերի լվացման հետ,

2.1.2.28 Հաճախորդը պահանջում է ծառայություններ մատուցել անբացատրելի հրատապությամբ,

2.1.2.29 Հաճախորդը խնդրում է գործարքին առնչվող փաստաթղթերում արտացոլել գործարքի առարկայի իրական կամ շուկայական արժեքից ակնհայտորեն ցածր կամ բարձր արժեք,

2.1.2.30 Հաճախորդը փորձում է մտերիմ հարաբերություններ հաստատել սպասարկող անձնակազմի հետ կամ ծառայությունների մատուցման դիմաց առաջարկում է գումար, օգնություն կամ այլ տեսակի պարգևատրում,

2.1.2.31 Հաճախորդը տնտեսական գործունեություն է իրականացնում աննախադեպ ու անտրամաբանական ֆինանսական շահութաբերությամբ կամ կորուստներով,

2.1.2.32 Հաճախորդը չի ճանաչում գործարքի մյուս կողմին և տեղեկություններ չունի նրա գործունեության բնույթի մասին,

2.1.2.33 Հաճախորդը պատկերացում չունի գործարքի առարկա դրամական միջոցների ծագման աղբյուրի մասին,

2.1.2.34 Հաճախորդը ներգրավված է կասկածելի գործարքների մեջ և չի պատկերացնում, որ իր գործողությունների մեջ առկա են փողերի լվացման հատկանիշներ⁶⁰,

2.1.2.35 Հաճախորդի գործողությունները բնորոշ են զանգվածային մարքեթինգի մոդելով խարդախության կամ ֆինանսական բուրգերի զոհերին⁶¹,

2.1.2.36 Հաճախորդի գործողությունները բնորոշ են արտաքուստ գրավիչ պայմաններով բիզնես առաջարկի մոդելով խարդախության զոհերին⁶²,

2.1.2.37 Հաճախորդը վաճառում է իր ակտիվները կամ բաժնեմասերը շուկայականից ցածր արժեքով կամ ակնհայտ ոչ շահութաբեր արժեքով,

⁵⁸ Օրինակ՝ հայտնում է, որ գումարը ստացել է արտասահմանում բնակվող իր ընկերոջից և հետագայում պետք է այն տնօրինի ըստ ընկերոջ ցուցումների:

⁵⁹ Օրինակ՝ պնդում է, որ արտասահման փոխանցումը կատարում է ամառային հանգիստը կազմակերպելու նպատակով, սակայն գումարի շահառուն շինանյութի առևտրով զբաղվող կազմակերպություն է:

⁶⁰ Օրինակ՝ պարբերաբար արտասահմանյան մի երկրում գտնվող հաշիվներից ստանում է գումարներ և դրանք փոխանցում մեկ այլ երկրում գտնվող հաշիվների՝ իր մատուցած ծառայությունների դիմաց որպես փոխհատուցում ստանալով որոշակի միջնորդավճար:

⁶¹ Օրինակ՝ փորձում է 1.000 ԱՄՆ դոլար փոխանցել հեռավոր աֆրիկյան երկիր՝ հեռավոր ազգականից «ստացած ժառանգությանն» առնչվող փաստաթղթերը ձևակերպելու համար:

⁶² Օրինակ՝ փորձում է 10.000 ԱՄՆ դոլար փոխանցել հեռավոր լատինաամերիկյան երկիր՝ ոսկու հանքերի բաժնետոմսերում «շահավետ ներդրում կատարելու» համար:

2.1.2.38 Հաճախորդը, ով երկարաժամկետ ներդրման համար մուտքագրել էր խոշորածավալ միջոցներ, առանց հիմնավորումների խնդրում է չեղարկել գործարքը և միջոցները կանխիկացնել կամ փոխանցել,

2.1.2.39 Հաճախորդի գործողությունները վկայում են, որ հնարավոր է իրականացվում է արժեթղթերի նախապես պայմանավորված կամ այլ ոչ մրցակցային եղանակով առևտուր, ներառյալ ոչ իրացվելի կամ շուկայականից ցածր գնով արժեթղթերի առևտուր, որը կարող է հուշել շուկայի չարաշահման մասին⁶³,

2.1.2.40 Հաճախորդը գնում կամ վաճառում է մեծածավալ արժեթղթեր կամ արժեթղթերի հետ առնչվող օպցիոն համաձայնագրեր նշանակալից նորության կամ հայտարարության (էական փաստի) հրապարակումից անմիջապես առաջ, ինչը կարող է հուշել պոտենցիալ ներքին (ինսայդերական) առևտրի կամ շուկայի չարաշահման մասին,

2.1.2.41 Տևական ժամանակ փաստացի ձեռնարկատիրատական գործունեություն չիրականացրած հաճախորդն անսպասելի ակտիվ գործունեություն է ծավալում,

2.1.2.42 Միասին եկած հաճախորդները միաժամանակ օգտվում են սպասարկող անձնակազմի տարբեր աշխատակիցների ծառայություններից՝ միանման գործարքներ կատարելու կամ գործարար հարաբերություններ հաստատելու համար⁶⁴,

2.1.2.43 Մի շարք հաճախորդներ մուտք են գործում առցանց բանկային համակարգեր միևնույն էլեկտրոնային համակարգից կամ ունեն կոնտակտային նույն կամ նմանատիպ տվյալներ,

2.1.2.44 Հաճախորդը միևնույն մասնաճյուղում նույն օրը կնքում է մի շարք գործարքներ՝ ակնհայտորեն փորձելով օգտվել սպասարկող անձնակազմի տարբեր աշխատակիցների ծառայություններից,

2.1.2.45 Հաճախորդը հետաքրքրված է, թե ինչպես է ֆինանսական հաստատությունը իրականացնում գործարքներ չհամապատասխանող երկրներում գտնվող հաշիվներին/հաշիվներից,

2.1.2.46 Հաճախորդը օգտվում է նոր ֆինանսական գործիքներից, որոնց միջոցով հնարավոր է արդյունավետորեն քողարկել միջոցների ծագման աղբյուրը կամ օգտագործման նպատակը (P2P փոխանցումներ, բանկոմատից կանխիկացումներ, կանխավճարային քարտեր),

2.1.2.47 Հաճախորդը հանկարծակի վերագործարկում է երկար ժամանակ չգործարկված հաշիվները կամ վճարային գործիքները,

2.1.2.48 Իրավաբանական անձ հաճախորդը հաճախակի ներկայացնում է մասնակիցների, իրական շահառուների, գործադիր մարմնի ղեկավարի, ինչպես նաև գործունեության բնույթի վերաբերյալ փոփոխված տեղեկություններ,

2.1.2.49 Հաճախորդը կամ կոնտրագենտը ղեկավարում են առցանց կայքեր, որոնց բնութագրերն առերևույթ համապատասխանում են խարդախության տեսակներին, օրինակ՝

⁶³ Օրինակ՝ այսպես կոչված «արժեթղթերի լվացում» կամ խաչաձև առևտուր:

⁶⁴ Օրինակ՝ յուրաքանչյուրը 4,9 միլիոն ՀՀ դրամ փոխարկում է ԱՄՆ դոլարի:

առաջարկվում է ներդրումային ծառայություն, սակայն առկա չէ համապատասխան լիցենզիա կամ թույլտվություն:

2.2. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության բնութագրերի տեսանկյունից կասկածելիությունը

Այս բաժնում ներկայացվում են կասկածելիության չափանիշներ, որոնց տարբերակման հատկանիշը գործարքի կամ գործարար հարաբերության բնույթին, տեսակին, դրանցում օգտագործվող պրոդուկտին կամ կատարման եղանակին առնչվող բովանդակային կամ իրավիճակային նկարագրերն են:

2.2.1. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության բնույթին առնչվող չափանիշներ

2.2.1.1 Գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը չի համապատասխանում տվյալ ոլորտում կիրառվող գործարար հարաբերություններին/ գործարար շրջանառության սովորույթներին⁶⁵,

2.2.1.2 Գործարքը կամ գործարար հարաբերությունը տվյալ հաճախորդի համար ակնհայտորեն տնտեսապես արդարացված կամ շահավետ չէ,

2.2.1.3 Գործարքների քանակը և ծավալը պարզ տնտեսական վերլուծության տեսանկյունից հիմնավոր չեն,

2.2.1.4 Գործարքները չեն համապատասխանում հաճախորդի կարգավիճակին⁶⁶ կամ գործարար բնութագրին⁶⁷,

2.2.1.5 Գործարքի կողմերը ֆիզիկական անձինք են, ում բանկային հաշիվներով բիզնես նպատակներով շրջանառել են խոշորածավալ միջոցներ,

2.2.1.6 Գործարքի կողմերի մասնակցությամբ հաճախ կատարվում են տարբեր ծավալի միջոցների ստացման/ փոխանցման գործարքներ, իսկ որպես գործարքը հիմնավորող փաստաթուղթ ներկայացվել է մեկանգամյա գործարքի կատարում ենթադրող պայմանագիր,

2.2.1.7 Գործարքի կողմերի միջև գործարար հարաբերությունները զուրկ են ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորումից⁶⁸,

2.2.1.8 Գործարքի առարկան խոշոր գումարով և չափման/ գնահատման անորոշ չափորոշիչներով խորհրդատվական ու համանման ծառայություններն են,

⁶⁵ Օրինակ՝ գյուղատնտեսությամբ զբաղվող անհատ ձեռնարկատերը մեծ գումարով պայմանագիր է կնքում խորհրդատվական ծառայությունների ստացման վերաբերյալ:

⁶⁶ Օրինակ՝ խոշոր եկամուտների որևէ հայտնի աղբյուր չունեցող հաճախորդը կատարում է կանխիկի մեծածավալ մուտքագրումներ, գնում է թանկարժեք գույք:

⁶⁷ Օրինակ՝ նպարեղենի մանրածախ առևտրով զբաղվող անհատ ձեռնարկատերը ցանկանում է օգտվել ակրեդիտիվի կամ առևտրի ֆինասավորման այլ գործիքից՝ ավտոպահեստամասերի խոշոր խմբաքանակի ներկրման համար:

⁶⁸ Օրինակ՝ մթերք ներմուծողը գործարք է կնքում ավտոմեքենայի պահեստամասեր արտահանողի հետ:

2.2.1.9 Կատարվում են անհիմն կերպով միջնորդավորված գործարքներ⁶⁹,

2.2.1.10 Գործարքի դիմաց վճարումն առանց հիմնավոր պատճառի իրականացվում է հաճախորդի հետ որևէ առնչություն չունեցող անձի կողմից,

2.2.1.11 Գործարքի գինն ակնհայտորեն ցածր կամ բարձր է գործարքի առարկայի իրական կամ շուկայական արժեքից:

2.2.2. Գործարքի կամ գործարար հարաբերության տեսակին առնչվող չափանիշներ

Կանխիկի օգտագործմամբ գործառնություններ

2.2.2.1 Հաճախորդը հաճախակի մեծ գումարով կանխիկ գործարքներ է կատարում, ինչը չի համախառնասխանում նրա գործարար բնութագրին,

2.2.2.2 Հաճախորդը հաճախակի փոխանակում է փոքր անվանական արժեքով թղթադրամները մեծ անվանական արժեքի թղթադրամներով,

2.2.2.3 Հաճախորդը կանխիկով պարբերաբար գնում է զգալի քանակությամբ ոսկի,

2.2.2.4 Հաճախորդը կանխիկով կատարում է «չկլորացված» գումարներով⁷⁰ հաջորդական գործարքներ,

2.2.2.5 Հաճախորդը կանխիկով պարբերաբար կատարում է գործարքներ, որոնց գումարն աննշան պակաս է պարտադիր տեղեկացման սահմանաչափից,

2.2.2.6 Հաճախորդը կանխիկով իրականացնում է արտարժույթի փոխարկման մեծածավալ գործարքներ՝ առանց որևէ ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորման,

2.2.2.7 Հաճախորդը գործարքը կատարելու համար ներկայացնում է չհաշվված կանխիկ դրամական միջոցներ, որոնց հաշվելու արդյունքում գործարքի գումարը պակասեցնում է այնքան, որքան անհրաժեշտ է պարտադիր տեղեկացման սահմանաչափը չգերազանցելու համար,

2.2.2.8 Ֆիզիկական անձ հաճախորդն իր անձնական հաշվին մուտքագրում է խոշոր գումարով կանխիկ՝ փաթեթավորման մասնագիտական հմտությունների կիրառության ակնհայտ հայտանշաններով կամ գործարանային մակնշմամբ,

2.2.2.9 Հաճախորդն իր անձնական հաշվին մուտքագրում է խոշոր գումարով կանխիկ՝ որպես ծագման աղբյուր ներկայացնելով կրիպտոակտիվների փոխարկումից ստացված միջոցները,

2.2.2.10 Կորպորատիվ հաճախորդը գործարքների դիմաց վճարումը պարբերաբար կատարում է կանխիկ (դրամարկղային) եղանակով,

⁶⁹ Օրինակ՝ «Ա» ընկերությունը պայմանագիր է կնքում «Բ» ընկերության հետ, որպեսզի վերջինը «Գ» ընկերության միջոցով նպաստի «Դ» երկրում իր արտադրանքի վաճառքի հնարավորությունների ուսումնասիրությանը:

⁷⁰ Օրինակ՝ 4.915.610 դրամ, 8.971 ԱՄՆ դոլար և այլն:

2.2.2.11 Հաճախորդը կանխիկով պարբերաբար մուտքագրումներ է կատարում այլ անձանց անձնական հաշիվներին՝ ներկայացնելով որպես «բարեգործություն», «մարդասիրական օգնություն»:

Հաշիվներով գործառնություններ

2.2.2.12 Հաճախորդի հաշվով շարժերը չեն համապատասխանում նրա գործարար բնութագրին⁷¹,

2.2.2.13 Հաճախորդի հաշվին մուտքագրվում և հաշվից ելքագրվում են գումարներ առանց որևէ ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորման,

2.2.2.14 Հաճախորդի հաշիվներին կատարվում են մեծ քանակի փոքր գումարներով մուտքագրումներ և փոքր քանակի մեծ գումարներով ելքագրումներ, կամ հակառակը,

2.2.2.15 Հաճախորդը տարբեր կարգավիճակներով⁷² բացել է մի շարք հաշիվներ և դրանց միջև իրականացնում է գործառնություններ⁷³,

2.2.2.16 Ֆիզիկական անձի հաշիվներն օգտագործվում են իրավաբանական անձի պայմանագրային պարտավորությունների շրջանակում վճարումներ կատարելու նպատակով,

2.2.2.17 Անձնական և ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու համար նախատեսված հաշիվների միջև տեղի են ունենում անհասկանալի գործառնություններ,

2.2.2.18 Կազմակերպության հաշվից դրամական միջոցներ են փոխանցվում ֆիզիկական անձի, ով կազմակերպության բաժնետեր, ղեկավար կամ աշխատակից է կամ նրանց հետ փոխկապակցված անձի,

2.2.2.19 Կազմակերպության բաժնետեր, ղեկավար կամ աշխատակից կամ նրանց հետ փոխկապակցված ֆիզիկական անձի հաշվից դրամական միջոցներ են փոխանցվում կազմակերպությանը,

2.2.2.20 Կազմակերպության հաշվից ոչ որպես աշխատավարձ կամ մատուցված ծառայությունների դիմաց վճար կատարվում են պարբերական փոխանցումներ ֆիզիկական անձանց,

2.2.2.21 Հաճախորդի հաշիվներով իրականացվում են միջոցների հաճախակի և անբացատրելի շարժեր դեպի տարբեր ֆինանսական հաստատություններ,

2.2.2.22 Աննշան կամ զրոյական մնացորդով վերաակտիվացած հաշվին կատարվում են մի շարք մուտքագրումներ, ինչին անմիջապես հետևում են մեկ կամ մի քանի ելքագրումներ՝ մինչև հաշվի մնացորդի զրոյացումը,

⁷¹ Օրինակ՝ որևէ հայտարարագրված եկամուտ չունեցող կենսաթոշակառու իր հետ ակնհայտ կապ չունեցող անձանցից ստանում է խոշոր գումարներ, որպես գործազուրկ գրանցված անձը գումար է փոխանցում թանկարժեք մեքենա գնելու համար:

⁷² Օրինակ՝ որպես ֆիզիկական անձ, անհատ ձեռնարկատեր, իրավաբանական անձի լիազոր ներկայացուցիչ:

⁷³ Օրինակ՝ գումար է մուտքագրում անձնական հաշվին, որպես փոխառություն այն փոխանցում է անհատ ձեռնարկատիրոջ հաշվին, որից էլ վճարման հանձնարարականով փոխանցում է իրավաբանական անձի հաշվին և դրանից կանխիկացնում գումարը:

2.2.2.23 Հաճախորդը միևնույն տարածքում գտնվող տարբեր ֆինանսական հաստատություններում առանց որևէ ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորման բացում է մի քանի հաշվեհամար,

2.2.2.24 Տեղական նշանակության փոքր առևտրային կազմակերպությունը նույն օրը տարբեր մասնաճյուղերում իր հաշիվներին առանց որևէ ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորման մուտքագրում է գումարներ,

2.2.2.25 Հաճախորդի բանկային հաշիվներին արտասահմանյան քարտերից ստացված փոխանցումները հաճախ չեղարկվում են գործարքը կատարողի կողմից,

2.2.2.26 Հաճախորդի բանկային հաշիվներին փոխանցումները ստացվում են քարտերից, որոնց մասով առկա են տեղեկություններ կորած կամ գողացած լինելու մասին:

Դրամական փոխանցումներ

2.2.2.27 Հաճախորդը փոխանցումներ է ուղարկում և ստանում չհամապատասխանող երկրում գտնվող հաշիվներին/ հաշիվներից, և դրանց տնտեսական նպատակները հայտնի չեն,

2.2.2.28 Հաճախորդը անձնական կամ բիզնես նպատակներով դրամական փոխանցումներ է կատարում տարածքներ, որոնք կապված են թմրամիջոցների առևտրի, թրաֆիկինգի և հանցավոր գործունեության այլ տեսակների հետ,

2.2.2.29 Գրանցման երկրում փաստացի գործունեություն չիրականացնող օտարերկրյա կազմակերպությունը հայաստանյան ֆինանսական հաստատության միջոցով դրամական փոխանցումների միջոցով գումարներ է տարանցում մեկ երկրից մյուսը,

2.2.2.30 Ֆինանսական հաստատության տարանցիկ հաշիվները օտարերկրյա թղթակից բանկերի հաճախորդներին թույլ են տալիս երրորդ անձանց հետ ուղղակիորեն կատարել գործարքներ, այդ թվում՝ ուղարկել և ստանալ միջոցներ,

2.2.2.31 Արտասահմանից փոխանցված դրամական միջոցները վերադարձվում են ծագման երկիր՝ դրանք ուղարկողի կամ երրորդ անձի անունով,

2.2.2.32 Մի շարք հաճախորդներ դրամական փոխանցումներ են կատարում նույն շահառուին,

2.2.2.33 Մի շարք հաճախորդների անվամբ ստացվում են դրամական փոխանցումներ, որոնց իրական շահառուն մեկ անձ է,

2.2.2.34 Կատարվում են պարբերական մեծաքանակ, ոչ մեծ գումարով դրամական փոխանցումներ՝ գումարների տրոհման ակնհայտ հատկանիշներով,

2.2.2.35 Դրամական փոխանցումներն իրականացվում են անտրամաբանական մասնատմամբ⁷⁴,

⁷⁴ Օրինակ՝ նույն պայմանագրից բխող վճարումներն առանց հիմնավորման միաժամանակ կատարվում են մի քանի փոխանցումով:

2.2.2.36 Կազմակերպությունը ստանում է իր շրջանառությանը չհամապատասխանող խոշոր գումարներ և դրանք փոխանցում մեկ կամ մի քանի (այդ թվում՝ արտասահմանյան) հաշիվների,

2.2.2.37 Կազմակերպության հաշիվներին առկա միջոցները պարբերաբար փոխանցվում են արտասահմանյան ընկերությունների հաշիվներին, ինչին նախորդում է նույն կամ այլ արտասահմանյան ընկերությունների կողմից համադրելի ծավալով գումարների փոխանցումը կազմակերպության հաշիվներին,

2.2.2.38 Կազմակերպության ղեկավարները կամ աշխատակիցներն արտասահմանից դրամական փոխանցումներ ստանալուց հետո անմիջապես կանխիկացնում են դրանք, կամ տրամադրում փոխառություններ այլ անձանց, հաճախ շղթայական եղանակով՝ բարդացնելով միջոցների սկզբնաղբյուրի և վերջնականատակի բացահայտումը,

2.2.2.39 Դրամական փոխանցումների քանակը և ծավալը չեն համապատասխանում հաճախորդի կողմից սովորաբար իրականացվող գործունեությանը:

Ավանդային և վարկային գործառնություններ

2.2.2.40 Հաճախորդը մի շարք բանկերում ունեցած հաշիվներին կատարում է մուտքագրումներ, որոնց հանրագումարը խոշոր չափի է հասնում,

2.2.2.41 Հաճախորդը հաճախակիորեն ավանդներ է ներդնում՝ դրանք ներկայացնելով որպես ակտիվների վաճառքից գոյացած միջոցներ,

2.2.2.42 Հաճախորդը տարատեսակ բնութագրերով⁷⁵ ավանդադրումներ է կատարում տարբեր հաշիվներում, որից հետո կանոնավոր կերպով դրանք փոխանցում է նույն կամ այլ բանկում սպասարկվող մեկ հաշվի,

2.2.2.43 Հաճախորդը պարբերաբար կանխիկով ելքագրում է ներդրված ավանդի գումարը, այնուհետև կարճ ժամանակահատվածում կանխիկով կրկին գումար մուտքագրում իր հաշիվներին և/կամ ներդնում ավանդ՝ որպես միջոցների ծագման աղբյուր ներկայացնելով նախկինում ելքագրված ավանդը,

2.2.2.44 Հաճախորդն արագ կանխիկացնում է այլ երկրից իր հաշվին փոխանցված վարկային խոշոր միջոցները,

2.2.2.45 Հաճախորդը կատարում է վարկային պարտավորությունների հաճախակի վաղաժամկետ մարումներ,

2.2.2.46 Հաճախորդը կատարում է վարկի խոշոր մարում անհայտ կամ այնպիսի աղբյուրից, որը չի համապատասխանում հաճախորդի վերաբերյալ հավաքված տեղեկություններին,

2.2.2.47 Հաճախորդը կատարում է խոշորաձավալ մարումներ հիփոթեքային վարկի շրջանակներում,

⁷⁵ Օրինակ՝ տարբեր ժամկետներով, տարբեր արժույթներով, ավանդային տարբեր գործիքներով և այլն:

2.2.2.48 Հաճախորդը երկարաժամկետ պարտավորությունը, օրինակ՝ հիփոթեքային վարկը մարում է պայմանագրով նախատեսվածից էապես ավելի կարճ ժամանակահատվածում,

2.2.2.49 Հաճախորդը պարբերաբար ստանում է գումարներ, որոնց նպատակը նախկինում տրամադրված փոխառությունների մարումը կամ նոր փոխառությունների ստացումն է,

2.2.2.50 Վարկի կանխավճարի աղբյուրը չի համապատասխանում հաճախորդի գործունեության և եկամուտների մասին հայտնի տվյալներին,

2.2.2.51 Վարկի կանխավճարը ստացվում է տարբեր ֆինանսական հաստատություններից մի քանի փոխանցման միջոցով,

2.2.2.52 Հաճախորդը հետաքրքրված չէ վարկի պայմաններով կամ դրա ստացման համար սահմանված միջնորդավճարներով ու հարակից ծախսերով,

2.2.2.53 Հաճախորդը խոշորածավալ ակտիվներ է ձեռք բերում և դրանք գրավադրում որպես վարկի ապահովման միջոց՝ առանց որևէ ակնհայտ տնտեսական կամ այլ իրավաչափ հիմնավորման,

2.2.2.54 Հաճախորդը խոշորածավալ ակտիվների գրավադրմամբ ստացված վարկի մարումներ գրեթե կամ ընդհանրապես չի կատարում, ինչով ակնհայտ է դառնում նրա՝ մի կողմից վարկը չվերադարձնելու մտադրությամբ ստացած լինելու, մյուս կողմից ստացած վարկը որպես միջոցների ծագման օրինականության հավաստիք օգտագործելու հանգամանքը:

2.2.3. Օգտագործվող պրոդուկտին կամ գործարքի կատարման եղանակին առնչվող չափանիշներ

2.2.2.55 Գործարքում օգտագործվում է ակրեդիտիվ կամ առևտրի ֆինանսավորման այլ գործիք այն դեպքում, երբ կատարվող գործարքը չի համապատասխանում հաճախորդի գործարար բնութագրին,

2.2.2.56 Գործարքում օգտագործվում են⁷⁶ այնպիսի վճարային գործիքներ, ինչպիսիք են անվանական արժեթղթերը, ճանապարհային չեկերը⁷⁷,

2.2.2.57 Գործարքում օգտագործվում է երրորդ անձի անունով դուրս գրված չեկ կամ երրորդ անձին պատկանող դեբետային կամ կրեդիտային քարտ,

2.2.2.58 Գործարքում ոչ նպատակային կերպով (այդ թվում՝ կանխիկացման եղանակով) օգտագործվում է մեծ սահմանաչափով անձնական կամ կորպորատիվ վարկային հաշիվ/քարտ⁷⁸,

⁷⁶ Այդ թվում՝ գրավադրման միջոցով:

⁷⁷ Այդ թվում՝ առանց նշված փաստաթղթերում անհրաժեշտ լրացումներ կատարելու կամ դրանցում արտասովոր նշումներ կամ սիմվոլներ ներառելու միջոցով:

⁷⁸ Օրինակ՝ անձնական նպատակներով տրամադրված քարտի օգտագործումը բիզնես նպատակներով կամ հակառակը:

2.2.2.59 Առցանց եղանակով կատարվում են գործարքներ, որոնց մասնակիցների համացանցային նույնականացման հասցեն⁷⁹ չհամապատասխանող երկրում է,

2.2.2.60 Առցանց եղանակով կատարվում են գործարքներ, որոնց նպատակն անհասկանալի և ոչ հստակ է,

2.2.2.61 Ինտերնետային բուքմեյքերական ընկերությունների հաշիվներին կատարվում են մեծ քանակով կամ ծավալով փոխանցումներ,

2.2.2.62 Ապրանքների մատակարարման կամ ծառայությունների մատուցման ամսաթվերի և դրանց դիմաց կատարված/ կատարվելիք վճարումների ամսաթվերի միջև առկա է մեծ ժամանակային միջակայք՝ առանց վճարումների կատարումը հավաստող համապատասխան երաշխիքի, որը սովորաբար կիրառելի է տարաժամկետ վճարումների դեպքում,

2.2.2.63 Անհայտ ծագման կամ արտասահմանյան բանկային քարտերից հարկային մարմնի հաշվին գերավճարի կատարումը, որին հաջորդում է համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում համապատասխան դիմումի հիման վրա դրանք հետ ստանալը՝ առանց ողջամիտ հիմնավորումների ներկայացման:

Կրիպտոակտիվներին առնչվող կասկածելիության չափանիշներ

2.2.2.64 Հաճախորդի միջոցները ծագում են հարթակից կամ ուղղված են հարթակի, որը գրանցված չէ հաճախորդի կամ դրամապանակը սպասարկող կրիպտոակտիվով ծառայություն մատուցող անձի երկրում,

2.2.2.65 Հաճախորդը ներգրավված է կրիպտոակտիվներին առնչվող մեծածավալ գործարքներում, որոնք ներկայացվում են որպես իր անունից և իր հաշվին կատարվող գործարքներ⁸⁰,

2.2.2.66 Հաճախորդի միջոցները ծագում են կամ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ուղղված են այնպիսի հաշվի/դրամապանակի հասցեի, որը ճանաչված է որպես կասկածելի՝ ահաբեկչական գործունեության կամ դրա ֆինանսավորման հետ կապված (հանրային ցուցակների, բաց աղբյուրների, կրիպտոակտիվների հետախուզական ընկերությունների և այլնի միջոցով),

2.2.2.67 Հաճախորդը կրիպտոակտիվները ուղարկում է հարթակներ, որոնք գտնվում են չհամապատասխանող երկրներում կամ որոնց նկատմամբ չեն կիրառվում արդյունավետ վերահսկողական մեխանիզմներ,

⁷⁹ Միջազգային տերմինը՝ «Internet Protocol address»:

⁸⁰ Օրինակ՝ հաճախորդը գործարք է կատարում անձնական հաշվով, ստանալով միջոցներ արտաքին հասցեներից, որոնք անմիջապես փոխարկվում են այլ արժույթների կամ այլ տեսակի կրիպտոակտիվների և փոխանցվում նույն արտաքին հասցեին (կամ մեկ այլ հասցեի, որը որևէ կերպ կապված է սկզբնական հասցեի հետ)

2.2.2.68 Հաճախորդը, ով գրառվում է կրիպտոակտիվներով ծառայությունների մատուցմամբ, արագ/ ակնթարթային փոխանցումների համակարգերով⁸¹ ստանում է խոշորաձավալ միջոցներ,

2.2.2.69 Կրիպտոակտիվներով գործարքները կատարվում են հաշիվների/դրամապանակների միջև, որոնք բացվել են ընդհանուր տվյալներով⁸² միմյանց կապված անձանց կողմից,

2.2.2.70 Հաճախորդն օգտագործում է կրիպտոակտիվների «mixer»⁸³-ներ, «tumbler»⁸⁴-ներ և/կամ ստանում է գումարներ «privacy coins»⁸⁵ տեսակի կրիպտոակտիվների վաճառքից,

2.2.2.71 Հաճախորդը օգտագործում է «cross-chain bridge»⁸⁶-ներ՝ կրիպտոակտիվները փոխանակելու համար (օր. Bitcoin-ը Ethereum-ի)՝ կատարելով հաճախակի կամ մեծ արժեքով մուտքեր և ելքեր:

2.3. ՆՈՖԳՏՄ-ների գործունեությանը բնորոշ կասկածելիության չափանիշներ

Այս բաժնում ներկայացվում են կասկածելիության չափանիշներ, որոնք բնորոշ են Օրենքով նախատեսված ոչ ֆինանսական գործունեության տեսակների և մասնագիտությունների, այդ թվում՝ ռիելթորների և նոտարների, հաշվապահների և աուդիտորների, խաղատների և շահումով խաղերի կազմակերպիչների գործունեության ընթացքում առաջացող իրավիճակներին, երբ նշված ՆՈՖԳՏՄ-ները ներգրավվում են հաճախորդի անունից կամ նրանց համար իրականացվող գործառնություններում (այդ թվում՝ ֆինանսական գործարքներում): Չափանիշները սպառիչ չեն, և բոլոր ՆՈՖԳՏՄ-ները պետք է նաև գնահատեն Ուղեցույցի այլ մասերում ներկայացված չափանիշների վերաբերելիությունն ու առկայությունը, այդ թվում՝ ԱՖ հնարավորության մասին վկայող իրավիճակների և ազդակների առկայության տեսանկյունից:

2.3.1. Ռիելթորներ և նոտարներ

2.3.1.1 Հաճախորդը ձեռք է բերում անշարժ գույք, որն օտարել էր ոչ վաղ անցյալում, կամ օտարում է անշարժ գույք, որ ձեռք էր բերել ոչ վաղ անցյալում,

⁸¹ Օրինակ՝ քարտից քարտ փոխանցում, էլեկտրոնային դրամապանակից փոխանցում և այլն:

⁸² Օրինակ՝ քաղաքացիություն, IP հասցե:

⁸³ «Mixer»-ները ծառայություններ մատուցող անձինք են, որոնք իրենց հաճախորդների կրիպտոակտիվները մասնատում են և մեծաքանակ գործարքներ են իրականացնում սեփական կրիպտո հաշիվների միջև, որպեսզի քողարկեն գործարքների հետազոտելիությունը (օրինակ՝ CoinJoin, Wasabi Wallet, Samurai Wallet):

⁸⁴ «Tumbler»-ները ծառայություններ մատուցող անձինք են, որոնք իրենց հաճախորդների կրիպտոակտիվները մասնատում են և իրականացնում են բազմաշերտ փոխանցումներ իրենց կողմից կառավարվող նորաստեղծ և պահուստային կրիպտոակտիվների հաշիվների միջև, որպեսզի քողարկեն գործարքների հետազոտելիությունը (օրինակ՝ Tornado Cash, Join Market):

⁸⁵ «Privacy coins» տեսակի կրիպտոակտիվները հնարավորություն են ընձեռում անձանց մնալ քողարկված կամ իրականացնել անանուն մասնավոր (private) փոխանցումներ (օրինակ՝ Monero, Dashcoin, Zcash, Grin և այլն):

⁸⁶ «Cross-chain bridge»-ը գործիք է, որը թույլ է տալիս կրիպտոակտիվները տեղափոխել տարբեր բլոկչեյնների միջև:

2.3.1.2 Նույն անշարժ գույքը պարբերաբար օտարվում է որոշակի փոխկապակցվածություն ունեցող անձանց,

2.3.1.3 Կարճ ժամանակահատվածում կատարվում են նույն գույքին առնչվող գործարքներ, այդ թվում՝ տարբեր նոտարների միջոցով,

2.3.1.4 Հաճախորդն օտարում կամ ձեռք է բերում իր գործարար բնութագրին չհամապատասխանող անշարժ գույք,

2.3.1.5 Հաճախորդն անշարժ գույքը գնելուց կարճ ժամանակ անց այն վաճառում է էապես տարբեր գնով՝ այն դեպքում, երբ շուկայում գների նշանակալից փոփոխություն չի գրանցվել,

2.3.1.6 Հաճախորդը ցանկանում է հնարավորինս սեղմ ժամկետում գնել բարձր արժեքով անշարժ գույք՝ չնշելով որևէ կոնկրետ պահանջ, նախապատվություն, ցանկալի տեղանք կամ չվարելով բանակցություններ գույքի գնի վերաբերյալ,

2.3.1.7 Հաճախորդն արտասովոր իրազեկվածություն է ցուցաբերում անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարքների մասով ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրության պահանջների վերաբերյալ,

2.3.1.8 Հաճախորդը որոշում է չկատարել գործարքն այն բանից հետո, երբ տրվում են հարցեր ֆինանսական միջոցների ծագման աղբյուրի կամ վճարման եղանակի մասին,

2.3.1.9 Հաճախորդը խուսափում է անշարժ գույքի ձեռքբերման հետ կապված գործարքներում հանդես գալ իր անունից և առանց ողջամիտ բացատրությունների անշարժ գույքի ձեռքբերումը ձևակերպում է այլ անձի անունով,

2.3.1.10 Հաճախորդը ներկայացնում է ոչ ողջամիտ բացատրություններ՝ վերջին պահին պայմանագրում գնորդի անունը, գործարքի գումարը կամ այլ էական տվյալներ փոխելու առնչությամբ,

2.3.1.11 Հաճախորդը ցանկանում է վաճառել նախորդող կարճ ժամանակահատվածում ձեռք բերված գույքը՝ ձեռք բերման գնից էապես տարբերվող արժեքով,

2.3.1.12 Հաճախորդը բանակցում է անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագրում գործարքի գումարը իրական կամ շուկայական գնից ցածր կամ բարձր նշելու վերաբերյալ:

2.3.2. Հաշվապահներ և աուդիտորներ

2.3.2.1 Հաճախորդն իր գործունեությանը ոչ հատուկ վճարումներ է կատարում արտասահմանյան կազմակերպություններին խորհրդատվական կամ համանման ծառայությունների դիմաց,

2.3.2.2 Հաճախորդի հաշվետվություններում ներկայացված հասույթն էապես փոքր է կազմակերպության ծախսերից, սակայն կազմակերպությունն առանց որևէ հասկանալի պատճառների շարունակում է իր ոչ եկամտաբեր գործունեությունը,

2.3.2.3 Հաճախորդը ձեռք է բերում անձնական, սպառողական նպատակներով օգտագործվող մի շարք ակտիվներ⁸⁷ այն դեպքում, երբ դա համահունչ չէ գործարար շրջանառության սովորույթներին կամ հատուկ չէ տվյալ տեսակի գործունեությանը,

2.3.2.4 Հաճախորդը չունի աշխատողներ, ինչը հատուկ չէ նման տեսակի ձեռնարկատիրական գործունեությանը,

2.3.2.5 Հաճախորդի հաշիվ-ապրանքագրերում կամ ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերում առկա են ակնհայտ տեխնիկական կամ բովանդակային անհամապատասխանություններ,

2.3.2.6 Հաճախորդի դրամարկղային չեկերում նշված գումարը չի համապատասխանում ապրանքների վաճառքի փաստացի արժեքին,

2.3.2.7 Հաճախորդը հաճախակի փոխում է հաշվապահական հաշվառման ծառայություններ մատուցող անձանց,

2.3.2.8 Հաճախորդը տեղյակ չէ իր ֆինանսական հաշվետվությունների և դրանք հիմնավորող փաստաթղթերի գտնվելու վայրի մասին,

2.3.2.9 Հաճախորդն իր ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլում է պարտավորություններ, որոնք իրականում գոյություն չունեն կամ արդեն մարված են,

2.3.2.10 Հաճախորդի պարտավորությունները⁸⁸ չեն համապատասխանում նրա կողմից իրականացվող ձեռնարկատիրական գործունեությանը,

2.3.2.11 Հաճախորդի փաստացի գործունեության և հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերի միջև առկա են էական անհամապատասխանություններ:

2.3.3. Խաղատներ և շահումով խաղեր

2.3.3.1 Հաճախորդը խաղային հաշիվը բացելուց անմիջապես հետո խոշոր գումար է մուտքագրում խաղային հաշիվ,

2.3.3.2 Հաճախորդը խաղային հաշիվը համալրելուց հետո առանց խաղադրույքներ կատարելու ցանկանում է ելքագրել խաղային հաշվում առկա միջոցները,

2.3.3.3 Հաճախորդը պարբերաբար գործարքներ է կատարում նույնականացման կամ պարտադիր տեղեկացման սահմանաչափերից աննշան պակաս գումարներով,

2.3.3.4 Հաճախորդը տրոհում է խաղանիշերի ձեռքբերման կամ կանխիկացման գործարքները՝ նույնականացման կամ պարտադիր տեղեկացման սահմանաչափերը չգերազանցելու նպատակով,

2.3.3.5 Հաճախորդը մի քանի անգամ ձեռք է բերում և կանխիկացնում մեծ գումարով խաղանիշեր՝ առանց որևէ խաղադրույք կատարելու,

⁸⁷ Օրինակ՝ թանկարժեք զբոսանավեր, ավտոմեքենաներ, առանձնատներ:

⁸⁸ Օրինակ՝ փոխառությունները, վարկերը, կրեդիտորական պարտավորությունները:

2.3.3.6 Հաճախորդը խաղային ակտիվություն է ցուցաբերում որոշակի կոնկրետ պարբերականությամբ⁸⁹,

2.3.3.7 Հաճախորդը մեծ գումարով խաղանիշեր է ձեռք բերում՝ դրսևորելով աննշան խաղային ակտիվություն և փորձելով ստեղծել խաղային լայն մասնակցության տպավորություն,

2.3.3.8 Հաճախորդը խաղանիշերի բազմակի կանխիկացումներ է կատարում, ինչը չի համապատասխանում նրա սահմանափակ խաղային ակտիվությանը,

2.3.3.9 Հաճախորդը գրեթե միշտ ինքն է ընտրում, թե որ սեղանի շուրջ խաղա,

2.3.3.10 Հաճախորդը առանց տրամաբանական հիմնավորման անընդհատ իրականացնում է միջոցների շրջապտույտ իր սպորտ և կազինո բաժիններում սպասարկվող խաղային հաշիվների միջև,

2.3.3.11 Հաճախորդը փորձում է շահման ստացական վերցնել երրորդ անձի անունով,

2.3.3.12 Միմյանց հետ փոխհամաձայնեցված գործող հաճախորդները կատարում են հակադիր խաղադրույքներ (contra bets) և միտումնավոր պարտվում⁹⁰ միմյանց,

2.3.3.13 Հաճախորդը փոքր անվանական արժեքով թղթադրամները փոխարինում է մեծ անվանական արժեքով թղթադրամներով, շահման ստացականներով կամ չեկերով,

2.3.3.14 Հաճախորդը հաճախակի փոխում է խաղային հաշվի համալրման/ ելքագրման համար օգտագործվող բանկային քարտը:

2.3.4. ՈԱԿ-ներին առնչվող կասկածելիության չափանիշներ

Այս բաժնում ներկայացվում են կասկածելիության չափանիշներ, որոնք բնորոշ են ոչ առևտրային կազմակերպությունների հետ հարաբերություններին, երբ վերջինները հանդես են գալիս ֆինանսական հաստատությունների կամ ՆՈՖԳՏՄ-ների հաճախորդի դերում:

2.4.1 ՈԱԿ-ը պատշաճ կերպով մոնիտորինգի չի ենթարկվում և չի վերահսկվում իր գրանցման երկրում,

2.4.2 ՈԱԿ-ը չունի աշխատակիցներ կամ դրանց թիվը շատ փոքր է,

2.4.3 ՈԱԿ-ը չունի գտնվելու վայր/ գրասենյակ և գործող կոնտակտային տվյալներ⁹¹,

2.4.4 ՈԱԿ-ի փաստացի գործունեությունը չի համապատասխանում դրա հայտարարագրված նպատակներին և խնդիրներին,

2.4.5 ՈԱԿ-ի ֆինանսական հոսքերը չեն համապատասխանում դրա փաստացի գործունեությանը,

⁸⁹ Օրինակ՝ տևական ժամանակ պասիվ հաճախորդը մեկ կամ մի քանի օր անընդմեջ ցուցաբերում է զգալի ակտիվություն, իսկ հաջորդիվ կամ խաղադրույքներ չի իրականացնում կամ ցուցաբերում է պասիվ վարքագիծ և այդպես շարունակ:

⁹⁰ Օրինակ՝ բակարա խաղի դեպքում միաժամանակ կատարում են խաղադրույքներ «կարմիր», «սև» կամ «զրո» նիշերի վրա կամ պոկեր խաղի դեպքում ակնհայտ կերպով տանուլ են տալիս իրենց միջոցները հիգուտ մյուս հաճախորդի:

⁹¹ Այդ թվում՝ հեռախոսահամար, էլեկտրոնային փոստի հասցե:

2.4.6 ՈԱԿ-ի հիմնադիրները և/կամ գործադիր տնօրինությունը այլ երկրից են, և կազմակերպության միջազգային գործարքները կապված են հիմնականում այդ երկրի հետ,

2.4.7 ՈԱԿ-ի հիմնադիրները և/կամ գործադիր տնօրինությունը պարբերաբար գումարներ են ստանում ՈԱԿ-ից՝ աշխատավարձի հետ չկապված վճարումների տեսքով,

2.4.8 ՈԱԿ-ին ցուցաբերված ֆինանսական աջակցության գումարները գերազանցում են դրանք ցուցաբերողների հայտարարագրված եկամուտները կամ չեն համապատասխանում նրանց հայտնի տնտեսական գործունեությանը, ֆինանսական և սոցիալական կարգավիճակին,

2.4.9 ՈԱԿ-ը կատարում է իր հայտարարագրված նպատակներին չհամապատասխանող ծախսեր, այդ թվում՝ ակտիվների ձեռք բերման տեսքով,

2.4.10 ՈԱԿ-ի գործունեության թիրախում չհամապատասխանող երկրներում գտնվող շահառուները կամ դրանց խմբերն են,

2.4.11 ՈԱԿ-ը սոցիալական ցանցերն օգտագործում է նվիրատվություն համար միջոցներ հավաքագրելու նպատակով և միջոցների հավաքագրման գործընթացի ավարտից հետո ապակտիվացնում է համապատասխան օգտահաշիվը,

2.4.12 ՈԱԿ-ը չունի ներքին ընթացակարգերի վերաբերյալ փաստաթղթեր,

2.4.13 ՈԱԿ-ը, որը գործունեություն է ծավալում հակամարտության գոտում, մեծածավալ միջոցների փոխանցումներ է կատարում տեղական ընկերություններին, որոնց գործունեությունը որևէ կերպ կապված չէ մարդասիրական ծառայությունների հետ,

2.4.14 ՈԱԿ-ի հաշիվներով կատարվող գործարքների հաճախականության և քանակի մեջ նկատվում է արտասովոր աճ: